

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

III. Regnum Castellæ à Berengaria filio traditur, frustra obnitente Alvaro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

CAPVT III.

Regnum Castellæ à matre Berengaria filio traditur,
frustra obnitente Comite Alvaro a.

a

Feri potest ut circa hanc successionem lectori
nascatur dubium, quod expedit prius brevi-
ter absolvi, quam porro progrediar. Dubium
autem tale est. Quandoquidem D. Beren-
garia de jure erat heres Castellæ, mortuo
fratre Henrico, quare opus habuit secreto accersere
filium Ferdinandum, elevandum ad Regnum; maxi-
me cum haberet maritum viventem, Alphonsum sci-
licet Regem Legionensem; ipsa autem succedente in
regnum Castellæ, simul cum ea videbatur succedere
maritus ejus. Præterea non absque ratione interro-
gabit aliquis, quare D. Berengaria manebat in Ca-
stella, & non potius apud maritum Regem? Ratio
utriusque rei hæc est, quod matrimonium inter D.
Berengariam & Regem Legionensem Alphonsum
coalerit causa pacis & concordie conciliandæ: gra-
via enim extiterant bella inter patrem Berengariæ
& Regem Legionis; & Magnates Castellæ, præcide-
re volentes cursum damnorum ex ejusmodi bellis
provenientium, ac Reges inter se conciliare, utrum-
que crediderunt per ejusmodi nuptias obtineri posse,
non considerantes quam arcta consanguinitate jun-
gerentur inter se Berengaria & Alphonsus, ex qui-
bus prognatus est D. Ferdinandus, præsentis historiae
argumentum. Pontifex autem conjugium istud irri-
tum esse declarans, sejunxit eos: ideoque Rex Al-
phonsus aliam uxorem duxit; Regina autem Be-
rengaria rediit in Castellam, atque post mortem
patris mansit apud Regem fratrem suum D. Henri-
cum, paterni Regni hæredem. Hoc prænotato ad
historiam regredior.

17

Mater Fer-
dinandi Be-
rengaria,post susce-
ptos ex Al-
phonso Rege
Legion. libe-
ros separa-

ta,

b

c

48 Mor-

*afu recipit
filium ex
ejus pote-
state,*

18 Mortuo ergo, sicut dictum est, Rege Henrico, D. Berengaria cum aliqua cautela accersivit filium suum Ferdinandum: Mittens ad eum finem Equites duos, Lupum Diaz & Gonsalvam Ruyz, in quibus multam habebat fiduciam. Hi profecti cum ad Regem Alphonsum venissent, nullam mentionem facientes de morte Regis Henrici, sicuti præscriptum eis erat; alia omnia & quæ ipsi grata fore sciebant locuti cum Alphonso, tandem, opportunam horam nacti & facilem Regis animum, supplicarunt ei, ut daret licentiam Infanti D. Ferdinando eundi secum ad visitandam D. Berengariam matrem suam, quæ magno illius desiderio tenebatur; promittebant autem, quod post mutuum filii matrisque congressum reducturi eum saluum essent. Adeo autem gratam habuit Rex Alphonsus supplicationem duorum istorum Equitum, ut petitam licentiam facilis concesserit. Alacres ergo cum Infante regressi Aptillum, eundem adduxerunt ad Reginam matrem.

*ep. Alvaro
parere re-
cusanti op-
ponit,*

19 Interim autem Comes Alvarus tulit Regem à Palentia, ut in castrum quod Tarecum dicitur celeretur: sed quia res non potuit occultari, soror ejus Regina, funestis rumoribus concitata, Palentiam cum Magnatibus properavit: ubi à Venerabili Tello Episcopo civitatis cum processione solenniter sunt recepti, & inde ad castrum, quod Doniæ dicitur procedentes, continuo vi ceperunt. Tunc Magnates cum Comite Alvaro de concordia tractaverunt, sed nihil voluit Comes Alvarus acceptare, nisi Infans Ferdinandus Rex futurus suæ custodiæ, ut avunculus, traderetur. Cui pactioni Regina nobilis & Magnates, verentes præterita, nullatenus consenserunt; & procedentes ad Vallem-oleti venerunt; & consilio habito ad Extrema-Dorii processerunt: & cum venisset ad villam quæ Cauca dicitur, habitatores villæ eos recipere noluerunt, sed ad aldeam quamdam quæ S. Justus dicitur secesserunt, & ibidem nuntios receperunt,

*cum eoque
Vallis-oleti
accedit.*

runt, ne Secobiam vel Abulam vel ad aliquam Extremorum-Dorii accederent civitatem.

20 Nuntiatum est etiam quod Sancius Ferdinandus, frater Regis Legionensis, contra Reginam & filium ejus magna cum multitudine adveniret: unde & Regina nobilis & filius suus, cum his qui aderant, ad Vallem-oleti protinus redierunt. Cum autem audisset Regina potiores Extremorum-Dorii & de ultra terram Secobiæ convenire, misit nuntios, qui eis fidelitatis debitum suaderent. Cumque viri Extremorum-Dorii hoc audissent, venire ad Reginam nobilem continuo consenserunt. Et cum ad Vallem-oleti communiter convenissent, ibidem tam Extremorum-Dorii Potiores, qui pro omnibus venerant, quam etiam Magnates & Milites Castellani, communi consensu regnum Castellæ, fidelitate debita, Reginae nobili obtulerunt. Ipsi enim decedentibus filiis, cum esset inter filias primogenita, regni successio debebatur: & hoc ipsum patris privilegio probatur, quod in armario Burgensis Ecclesiæ servabatur. Et etiam totum Regnum, antequam Rex haberet filium, bis juramento & hominio hoc firmarat.

CAP.V
ubi in Comitibus Regina declarata,

c

21 Ipsa autem, intra fines pudicitiae & modestiae supra omnes mundi Dominas se coarctans, regnum sibi noluit retinere; sed extra portam Vallis-oleti educa multitudine Extremorum-Dorii & Castellæ, ubi forum agitur, convenerunt: eo quod tantam multitudinem domorum angustia non ferebat. Et ibidem filio regnum tradens, Infans Ferdinandus, de quo diximus, omnibus approbantibus ad ecclesiam S. Mariæ ducitur, & ibidem ad regni solium sublimatur, anno ætatis suæ decimo octavo, clero & populo decantantibus, Te Deum laudamus, te Dominum confitemur. Et ibidem ei omnes fecerunt hominum, & fidelitatem Regi debitam juraverunt. Et sic honore regio ad regale palatium est reductus.

Regnum tradit filio,

22 Cum autem audisset Regina nobilis, Alphonsus

sum

frustra ob-
mitente Al-
phonso Le-
gionensi.
f sum Regem Legionensem ad villam quæ Ayroum
dicitur advenisse; modestiæ suæ insistens pudori, per
Mauritium Burgensem & Dominicum Abulensem
Episcopum humiliter supplicavit, ut se ab inquieta-
tione filii temperaret. Sed ipse Rex elatus superbia,
quam cordi ejus Comes Alvarus instillarat, suppli-
cationi & precibus contradixit, eo quod imperio in-
hiabat. Imo transivit Pisoricam & venit Lacunam;
ubi cum diebus aliquot permanisset, direxit faciem
contra Burgos: & cum loca plurima & domos Mili-
tum devastasset, & alias incendio concremasset, ad
villam quæ Arcus dicitur supervenit, sperans civita-
tem Burgensem se capturum. Sed cum audisset in
eadem urbe Lupum Didaci & multos Milites congre-
gatos, frustratus spe vacua & inani, contra consilia-
rios indignatus, in terram suam propere remeavit.

CAP. VI
Recipit &
sepelit cor-
pus Henrici
Regis.

23 Regina autem in Regem filio sublimato, dum
hæc fierent, Palentiæ morabatur: & ibi venerunt ad
eam ex Secobia & Abula & aliis oppidis Extremo-
rum-Dorii Milites copiosi, Conciliorum suorum ser-
vitia offerentes. Et tunc Regina duos venerabiles
Pontifices, Telliū Palentinum & Mauritium Bur-
gensem misit Tarecum, ut Henrici Regis corpus reci-
perent, cum suis parentibus tumulandum; præsertim
cum & hoc ipsum Comes Alvarus jam mandasset.
Et præfati Pontifices recepto corpore Palentiam re-
dierunt: & inde Rex novus, cum matre sua Regina
nobili, ad castrum quod Munio dicitur advenerunt.
Et dum Rex oppidum impugnaret, Regina nobilis
fratrem Henricum Regem in sarcophago nobiliter
preparato detulit ad monasterium prope Burgos, &
ibidem juxta fratrem suum, Ferdinandum Infantem,
cum planctu magno exequiis celebratis, regaliter se-
pelivit. Inde vero Regina, veniens h Munionem, in-
venit castrum à Rege Ferdinando & suis fidelibus
occupatum, Militibus qui inerant captivatis. Post
hæc ad Lermam & Laram, quas Comes Alvarus
diti-

detinebat, cum Burgenſi & Concilio procedentes, in-
 vafas, fortiter occuparunt, & rebellantes Milites vi ce-
 perunt.

*Et oppida
 quadam Al-
 vayo eripit,*
 i

24. Inde ad urbem Burgenſem redeunt, à Ponti-
 fice Clero & Populo honorifice & proceſſionaliter
 ſunt recepti, gaudentibus omnibus, quod liberati
 à hoſtibus in Dominæ naturalis dominio remanſe-
 runt*. Verum quia, perturbatione huiusmodi ob-
 ſiſtente, Regales redditus ad ſtipendia defecerunt, &
 Regina nobilis quidquid habuerat in largitionibus
 diſpenſarat, ad argenti & auri & gemmarum dona-
 ria miſit manum: & quæque ex talibus reſervarat,
 in auxilium filii liberaliter erogavit: & de conſilio
 Magnatum qui ſecum aderant, ad partes Belli-fora-
 minis *k*, Anagari, & Najaræ proceſſerunt: & receptis
 villis, quas ſibi incolæ gratiſſime reddiderunt, Bur-
 giſ iterum ſunt reverſi: Munitiones enim quas Co-
 mes Gonſalus Nunii detinebat, non potuerunt pro-
 pter ſui fortitudinem expugnare.

CAP. VII.
*gaza ſua ad
 belli ſump-
 tus diſtrua-
 ita.*

k

ANNOTATA.

a Initium huius Capituli, uſque ad
 num. 14, accipientes ex Chronica,
 interponimus textui Roderici.

b Ferdinandus, Rex Caſtelle
 filius Sancii, avus Berengariæ, &
 Alphonſus Rex Legionis, filius Fer-
 dinandi, maritus ejuſdem Beren-
 gariæ, communem habebant avum,
 ſcilicet Alphonſum, qui (ut ſcribit
 Rodericus lib. 7 cap. 7) cum fratrem
 ſuum Ranimirum Arragonia Re-
 gem cœgiſſet ſibi clientelam proſtreri,
 impoſuit ſibi Imperii diadema,
 & vocatus fuit deinceps Imper-
 ator: moriens autem regna diviſit
 in filios, Sancium & Ferdinan-
 dum præditos: atque ita Beren-
 gariæ avi ſui conſobrini Alphon-
 ſum Legionenſem contingebat ſo-
 lum tertio-quarto gradu conſanguini-
 tatis: & excuſabiles videri poſſent,
 qui publicum bonum tam grande,

quantum fuit duorum regnorum ſecu-
 ritas cauſa
 ra pacificatio, cenſuerunt impedimen-
 to adeo remoto prevalere; quia licet
 Pontificum Romanorum Clementis
 III. & Celeſtini item III, rigorem
 experti procurando divortium propter
 conſanguinitatem in ſecundo, iis mor-
 tuis fortaſſe ſperabant clementiorem
 ſucceſſorem in gradu minus propinquo
 futurum. Sed ſua eos ſpes feſellit:
 nam, uti Rogerius Hovedenus ſcribit
 ad annum 1198 in fine, Defuncto
 Celeſtino Innocentius Papa III
 ſubſtitutus, iterum ſuſpedit Al-
 dephonſum Regem de S. Jaco-
 bo, & totam terram ſuam à ce-
 lebratione divini Officii, propter
 uxorem ſuam filiam Regis Ca-
 ſtellæ: erant enim conſanguini
 in tertio gradu. Et licet Rex
 ille de S. Jacobo obruliſſet D.
 Papæ & Cardinalibus viginti
 milia

Conſanguini-
 tas cauſa
 imperat

divortii
 inter Be-
 rengariam
 & Alphon-
 ſum Legionis

E milia

millia marcarum argenti, & obtulisset tenere ad stipendia ducentos milites, per unius anni spatium, ad defensionem Christianorum contra Paganos, tali conditione ut D. Papa permisisset iis infimul morari, donec Deus daret iis sobolem faltem per tres annos; noluit tamen D. Papa Innocentius in hoc illis consentire. Nempe (ut in simili Alphonfi Arragonii & Vrraca Castellane divortio, ad an. 1110. observat Mariana) Nondum moribus receptum erat, ut Pontificum Romanorum veniã lege cognationis soluta, conjugia inter cognatos coirent: itaque passim consideramus per hæc tempora, connubia Principum diremptra esse, cognatione inter conjuges illegitima injustaque. Quis & qua occasione ceperit in istis dispensare, nec dum comperi. Ad Alphonsum & Berengariam quod attinet non fuerunt illi statim separati, sed prius duos filios genuerunt Ferdinandum atque Alphonsum, item filiam Berengariam, Joanni Briennio Imperatori Constantinopolitano nuptam anno 1232, aut etiam alios, fortassis usque ad annum 1210: quandoquidem Aldephonsus infra num. 33 pro anno 1235 adhuc dicitur juvenis inexpertus. Anno tamen 1213 nullum fuisse matrimonium constat ex Roderico lib. 8 cap. 13.

c Nihil de alia uxore alibi legitur.

d Ita lectio in margine notata,

magisque id placet quam Cauca, ut pote magis vicinum nomini Cabazon, quod habetur in versione vulgata.

e Nihil hoc obest, quo minus verum sit (si tamen est verum) quod rebelles Proceres scripserunt in Franciam de ultima voluntate Alphonfi, in favorem liberorum Blancae declarata, ut supra ostendimus.

f Alias Arroyum: quod etiam habet vulgata versio.

g Vulgo Pisuerga y Laguna.

h Castrum Munionis, nunc in tabulis non reperitur, uti & alia plurima à Roderico nominata loca, videtur tamen haud procul abfuisse Burgis: hinc enim intervallum sex duntaxat leucarum absunt mox nominata Lerma ac Lara, ad alteram Lanzii fluvii ripam sita oppida, primum ad Austrum, alterum ad Ortum Burgensi civitati objectum.

i Concilium, etiam in vulgata versione saepe recurrens Conlejo, ignotum hodie in militia Hispana nomen, videtur hic significare cohortem Militum, à civitatis alicujus communitate submissam Regi, ad expeditionem quampiam, absque obligatione ulterioris obsequii, rediturae ad propria illà peracta: & sic Rodericus lib. 8 cap. 9 ejusmodi subsidiarios appellat Communia civitatum.

k Bellum-foramen, Anagorum & Najara, in versione vulgari nominantur, Bilborado, Anajara & Navarra, forte Najara legendum.